

Vaimuhaigus

Vaimuhaigusega inimese tunded, mõtted ja käitumine ei allu haiguse ajal tema tahtele. Vaimuhaiguse puhul on peaaegu kõik haigusjuhud ravitavad. Kõikidest inimestest 25% on mõnes eluetapis põdenud mõnda psüühilist haigust. Vaimuhaiguse põhjuseid on palju - stressirohke elu, raske lapsepõlv, keerulised peresuhted, geneetiline soodumus jne. Vaimuhaigust põdevatel inimestel on raske oma eluga toime tulla ja pahatihti nad kaotavad töö, vara ja perekonna.

Kõige enam levinud vaimuhaigused on:

- **Depressioon** - mida iseloomustab kurbus, väsimus, huvipuudus, lootusetus, süütunne. Tihti on haigus suitsiidi põhjuseks.
- **Skisofreenia** - on häiritud mõtte ja tundeelu, inimesel võib tekkida psühhoos, mis põhjustab hallutsinatsioone, hirmu ja ärrituvust.
- **Ärevushäired** - on foobiad, paanika ja üldine ärevus (nagu muretsemine, pinge, hingeldamine).

Vaimuhaigus vajab ravimist rohtudega ning inimest peab toetama perekond ja lähedased. Ravi ja tuge osutatakse vastavalt vajadusele haiglas, hooldekodus või avahooldusteenusena kogukonnas. Eneseabi grupid on inimestele suureks toeks. Eelistatuim on avahooldusteenustel pakutav abi, sest siis ei kaota inimene kontakti oma perekonna, sõprade ja ühiskonnaga.

Diskrimineerimine, eelarvamused, tõrjutus

Vaimupuudega või vaimuhaigusega ehk psüühikahäirega inimesed tunnevad ühiskonna tõrjuvat suhtumist. Sageli ei mõisteta nende vajadusi. Näiteks perekond, tööandjad, sotsiaal ja ravi-teenuste osutajad või korterinaabrid ei suuda pakkuda vajalikku tuge. Valusad kogemused muudavad psüühikahäirega inimese elu raskeks ja nad kaotavad usu endasse.

Iga inimene on väärtus. Psüühikahäirega inimesed vajavad teadmiste ja mõistmisele toetuvat suhtumist. Psüühikahäirega inimestele peab pakkuma erinevaid võimalusi abi saamiseks. Haigla võib olla ainult lühiajaline abiosutaja. Hooldekodu on suletud süsteem ja kallis teenus, mis ei paku alati parimat võimalust psüühikahäirega inimestele eluga toimetulekuks.

Mitmed inimõigusi kaitsvad ühiskondlikud lepped on ellu kutsutud kaitsmaks inimeste võimalusi elada väärikat elu avatud ühiskonnas:

- Euroopa Inimõiguste Konventsioon
- ÜRO Puuetega Inimeste Võrdsete Võimaluste Loomise Standardreeglid
- ÜRO Väärkohtlemise ja Piinamisevastane Konventsioon
- ÜRO Lapse Õiguste Konventsioon

Ühiskonna kõik valdkonnad ja kõik inimesed peavad koos võitlema eelarvamuste ja diskrimineerimise vastu ning toetama inimeste soovi elada väärikalt, võimalikult iseseisvat elu, väärtuslike ühiskonnaliikmetena.

Eesti Vaimupuudega Inimeste Tugiliit
Maleva 16, Tallinn 11711, Eesti
Tel: 6605067
e-post: evpit@vaimukad.ee
www.vaimukad.ee

Erivajadustega Inimeste Toetusühing Tugiliisu
Erihoolekande teenused
Maleva 16, Tallinn 11711, Eesti
Tel: 6605067
e-post: tugiliisu@vaimukad.ee
www.tugiliisu.ee
facebook: EIT Tugiliisu

Vaimupuue ei ole vaimuhaigus

Miks on oluline eristada vaimupuu et ja vaimuhaigus t

Tihti aetakse diagnoosid vaimupuue ja vaimuhaigus omavahel segamini või peetakse identseteks. Tegelikult on need kaks täiesti erinevat seisundit.

Vaimuhaigust saab ravida rohtudega, see on ajutine seisund. Vaimupuue on eluaegne seisund.

Vaimuhaigusega inimesed vajavad ravi - meditsiini- list ja psühholoogilist, Vaimuhaigel inimesel on enamasti normaalne intellekt ja nad suudavad elada iseseisvalt, kui nende haigus on kontrolli all.

Vaimupuue ehk intellektipuue ei ole haigus. Loomulikult võib vaimupuudega inimene põdeda kõiki haigusi, ka vaimuhaigust. Vaimupuudega inimesed vajavad lihtsustatud keeles infor- matsiooni, koolitust ja pidevat tuge elamiseks ühiskonnas.

Ei ole õige suhtuda vaimupuudesse ja vaimu- haigusesse kui samasse erivajadusse. Nad vajavad erinevat suhtumist, teenuseid ja koolitust.

On selge, et arstid, õpetajad ja tegevusjuhendajad peavad eristama ja oskavad eristada kaht erinevat seisundit. Oluline on ühiskonna, poliitikute, omavalitsuste esindajate teadlikkus kahe erineva vajadusega sihtgrupi olemasolust. Seda nii kohalikul kui rahvusvahelisel tasandil. Teadlikkus on vajaliku toetussüsteemi väljatöötamise aluseks.

Vaimupuue

Vaimupuue ehk intellekti langus on seisund, kus inimesel on takistusi akadeemiliste teadmiste omandamisel ja ühiskonnas kehtivate reeglite mõistmisel. Vaimupuudega inimeste kognitiivne, motoorne ja sotsiaalne areng on piiratud.

Vaimupuude põhjus võib olla geneetiline, sünnieelse kahjustuse, sünnitrauma või aju- kahjustuse tagajärg, kuid sageli jääb põhjus hoopis teadmata.

Vaimupuudega inimese vajadused on samasugused nagu kõigil inimestel - nad tahavad olla armastatud, vajavad sõpru, rahulikku ja turvalist kodu, haridust, tööd, jne.

Vaimupuudega inimesed vajavad teistest rohkem tuge, näiteks eriharidust, pikemat õppimise aega, tugiisikut kes toetab ühiskonna mõistmist ning tegevusjuhendajat igapäevaeluga toimetulekuks. Vaimupuudega inimesed saavad ja tahavad elada iseseisvalt.

Kõik vaimupuudega inimestele osutatavad teenused peaksid olema ühiskonda kaasavad. Elukestev õpe, psühhosotsiaalne rehabilitatsioon ja toetavad teenused võimaldavad vaimupuudega inimesel elada iseseisvat elu.

Kaasav haridus, nii eelkooli kui koolieas tõstab vaimupuudega inimese võimalust õppida mõistma ühiskonnas kehtivaid reegleid. Oluline on kaasata vaimupuudega inimene normaalsesse keskkonda võimalikult vara, see aitab neil kiiremini integreeruda ja vähendab abivajadust tulevikus.

Kutseharidus, töötamise võimalus, iseseisev elamine toetavate erihoolekande teenuste abiga ning piisavalt avahooldusteenuseid aitavad vaimupuudega inimestel elada avatud ühiskonnas väärikat elu.

Vaimupuudega inimene

Vaimupuudega inimene vajab toetust kogu elu vältel. Vaimupuuet ei saa ravida.

Vaimupuude põhjus võib olla geneetiline, sünni- eelse kahjustuse, sünnitrauma või ajukahjustuse tagajärg, kuid sageli jääb põhjus teadmata.

Vaimupuue on kaasasündinud seisund

Vaimupuudega inimesel on raske mõista ühis- konnas kehtivaid reegleid. See tekitab raskusi igapäevaelus.

Vaimpuue võib olla kerge, mõõdukas, raske või sügav.

Vaimupuudega inimesed vajavad arendamist ja õpetamist, toetavaid teenuseid ning ühiskonna mõistvat suhtumist. Vaimupuudega inimesed vajavad järjepidevat toetust.

Vaimuhaigus

Vaimuhaiguse ravimiseks on vaja nii meditsiinilist kui sotsiaalset toetust.

Vaimuhaiguse põhjuseks on vaimset tervist mõjutavad tegurid (pereelu purunemine, tööst ilma jäämine, hirm tuleviku ees, jne).

Vaimuhaigus raskendab inimese igapäevast toimetulekut.

Vaimuhaiguse vorme on palju ning nende ravimise meetodid on erinevad.

Vaimuhaigus on enamasti perioodiline, see tähendab taandub aja möödudes peale ravi.

Vaimuhaigusega inimesed vajavad enamasti lühiajalist ravi ja pikaajalist toetust avahooldus- süsteemis.